Эхэ найхан нютагаа эб хамта мандуулая!

БУРЯАД УНЭН

Бүгэдэ арадай газетэ

1921 оной декабрийн 21-нээ гарана

1993 МАРТ 2
Хабарай эхин (бар) нарын 9
ВТОРНИК
Гергай 8
№ 39 (18653)
газетын сэн: захилай — 50 мүн., Хэлсээтэ сэн

Редакторай бүлан

ҮМСӘЛӘЛГӘ ҮЛАМ УРГАНА ГҮ?

2

сэмбын комбинадта (бүхы байрынь 15 процент), ЛВРЗ-дэ (17 процент), шэлэй заводтэ (26 процент), «Улан-Удэстальмост» гэжэ акционернэ бүлгэмдэ (48 процент), Хурамхаанын, «Агротехника» предприятиэнда (62 процент), Загарайн НАТС-тэ (90 процент) байра үмсэлэлгэ яаха найнаар ибуулагдана гэжэ тэмдэглэлээр.

Эдэ предприятинууд болон эмхинүүдтэ гэр байрынь жаса горитой ааб даа. Гадна тэрэзийнь байдал яаха найн ха гэжэ багсаамжалхаар, Тиимэнээ байрануудаа үмсэлхэ дурэтэй зон яаха олон байна ха гү? Тиимэл хаш даа.

Хото газарта энэ хэрэгэй юундэ нэгэ бага эдэбхитэй байнаанинь олигосотой юм ааб даа. Юуб гэхэдэ, гүрэн түрэ байра байдалыемнай харана, эзнэжа, гурим соонь байлгаха гэжэ зон балайшье этигэхээ болихой хаш. Тиимэл хадаа хото газарай зон байраяа үмсэлхэ гээд ороолдоно бэшэ аал? Тиимэл даш.

Харин худеодэ юундэ үмсэлэлгэ удаанаб гээд абаад харахда, эндэ шалтагаануд бии юм альба. Жишээлхэдэ, Кабанскын райондо бии байнан гэр байрын жасын 5,5 процентнь худалдагдаа гү, али шинтэгэр эзэдэнь үгтоо юм. Бэшүүртэ бии байнан байрануудай 4,4, Загарайда 4, Баргажанда 3, Ахада 2,1, Захаамнида 1 процентнь үмсэлэгдэнхай.

Тиимэнээ нютагай бюджедүүдшье саная үмсэлэлгэнээ ёзоор мүнгэ абангүй налаба ха юм. Тиигээдшье нютагай Советүүдэй үүсхэлээр үмсэлэгдэнэн байранууд буяы гэрнүүдэй 37 процентнь лэ болоно бшуу. Нютагай бюджедүүдтэ нэмэри болохо олзотой газарнуудай илангаяа худеодэ хэлэр байнадань, энэ эрга юундэ алдагдана гэжэшэ? Нимэ хэрэгэй эхилэгдээ нэм хойнонь ажал ябуулха, энээнээ ороёон мунгоор тесхэн, нуурнуудые болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэй байна.

Үшоо нэгэ нэмнээ дурдахада, Иваалгын аймагта байра үмсэлэлгэ даншье наа ахир. Нёдондо ороёдоо нэгэл байра үмсэлэгдоо. Нигэжэ хэлэхэдэ, даншье наа ахир байна. Тиимэнээ дээрэ нэрлэгдэнэн аймагуудта сидсохонгоор хандадаг болохогүй юм гээшэ гү? Абахал байха гэжэ нанахаар.

Юуб гэхэдэ, саашадаа тус хэрэгтэ бүри горитой анхарал хандуулагдаха, эдэбхижүүлэгдэхэ, бүри олон зон байрала үмсэлхын тулада ороёдоно байгаа юм бэшэ гү? Жишээлхэдэ, 1992 оной нүүдлыин квартал сээ 13 гэра мянган мэдүүлгэ оруулагдаа. Тиигээшэ зонойшье талнаа эдэбхи гергагдажа байна бшуу.

Гадна наатай болоёон, ганса бэе, үлбэр хүнүүдтэ онсо анхарал хандуулха шухала гэжэ нанахаар байна. Олон бүлэтэйшье айлнууд байал анхаралаар хүреэлэгдэхэ эрхэтэй ааб даа. Эндэ социальна хангалгын зургаануд, профсоюзэй эмхинүүд онсо оёрын уялгануудтай гэжэ нанагдана.

Юундэ нигэжэ хэлэнэбши гэхэдэ, үмсэлэгдэнэн байрануудаа эдэ наатай, ганса бэе, үлбэр, олон ухибүүтэй зон ооёдоо тон найнаар хараад, саналаад, будаад, шэрдэгдэ байжа шадаха гү? Бэшэглохэзэр байна. Тиимэнээ байрынь үмсэлэгдэ хадаа дүүрээ гээд содохо гээшэ буруу.

Саашадаа нимэ байрануудые харуунаалга, гуримтай зохидоор байлгаха тусхай шэнэ албан гү, али кооперативууд, эмхинүүд хэрэгтэй болохо хаш. Энэ асуудал тиимэ бэлдэр хажуу тээшэнь болгожоржихоор бэшэл, Юуб гэхэдэ, байрануудаа үмсэлнэн хүн бүхэн тэрэнээ харуунаалжа шадаха гэхын аргагүй бшуу.

Онсолходо, энэ хэрэг эхилээ хадаа энэ мотын бүхы асуудалнуудые хамта дээрэнь шидхэхэ шухала гэжэ нанагдана.

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.

ТУЬАЛХА ЗОРИЛГОТОЙ

республикин Мэдэй Советэй Президиумтэ нэгдэхи ерэгтэ ерэгтэ гол нуурэ зоолиг. Тиигээшэ Японой правительство имаг ал энэ компаниин тулоолгэнгүдые энерхы садьхалай туйалалгаа үзүүлхэ хэрэгтэй гэжэ нэмэрлэнэ. Японой тайрагыин орлогто, гэрэсого Кагами гэгдэнэ. Британиин «Эйджентс» компаниин орлогчинь Тэйт, Джеймс Томсон ба сэдхэлэй туйлаүүлэлтэй талаар ноод тренинги суг республикаа ерэ, Санкт-Петербург, Москва хотодо урэн туйалалгаа талаар лекцинүүд уншаа. «Краун Эйджентс» компаниин орлогчинь Тэйт, Томсон турбан Японнооо асаргаданан эдэ хоолые хаана хадагалха, худалдаха байшанууд, магазинуудые яаха хэрэгтэй гэжэ хараа. Манай аймаг нухэр Агаалэгай хөрөөлдэхэдоо, республикин талаанаа, хэгдэнэн ажалтар сэдьхэлээ ханаги байнаа мэдүүлбэ.

Буряад ороёдоной энэ туйалалгаа ихэрнэ түлбэригүйгоор, мянгаар, үзүүлэгдэхэнь гэжэ. Манай талаанаа хэгдэнэн захилай ёноор, алдаг тойм, хүүгэдэй эдэеэ, урэ нэмэс эльгэрдэхэ юм. Японнооо асаргаданан эдэ хоолой алдаг конжоо наймаашадай гарта орохогүйн тулда «Краун Эйджентс» компаниин түлоолэгшэд хоёр хиигаа шалгажа байха юм.

Л. ВЛАДИМИРОВА.

Сагаалган-93

«НҮХЭДЭЙ ДҮХЭРИГТЭ» ХҮХЮУ ДАА!

ФОТОРЕПОРТАЖ

БУРЯАДАЙ ГҮРЭНЭЙ ФИЛАРМОНИИН зал соо үнгэргэгдэжэ эхилнэн «Нүхэдэй дүхэриг» гэжэ нэрлэгдэнэн Сагаан һарын һайндэрнүүд хүхюу зугаатайгаар эмхидхэгдэнэ. Фойе соohоо Сагаалганай пайр наадан эхилнэ.

Концертын түрүүшын хубида «Манжушри» гэнэн непал хатарые «Лотосэй» уян гоё басагад гүйсэдхэжэ, эндэ сугларагшадай һанаае ханааба.

Концертые хүтэлбэрилэгшэ, республикын соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Владимир Гупзынов бурхантай шэрээ дээрэ зулануудые бадараагаад, амаршалгын үгэнүүдые хэлэхыень Бадмагарба ламада дурадхаба. Харагшан Тахяа жэлдэ һайн найхан ажаһуухые тэрэ айладхаад, Сагаан Дара эхын тарни уншаба.

Удаань концертые үргэлжэлүүлнэн «Тоонто» гэнэн арадай фольклорно ансамбль урданай «Заяан заяа...», Ю. Ирдынеевэй «Тоолэйн дуус» (үгэнь Х. Намсараевай) дуулаба. Тиигээд «Хундагын дуус» (Шэнэхээн буряадуудай дуулалдаг, Алтанбаярай зохёёнсэн дуус) хадагтайгаар дуулан, айлшадта тэдэнэр дүтэлжэ, хундагын дээжые барюулба.

Соёлой институтта һурадаг яхад басаган Людмила Ханты, Тува яһанай Орлан Монгуш гэгшэд түбэнгиин хоолойгоор сохидоор дуулажа, халуун альга ташалгада хүртоо. Солонгос түбэй түлоолэгшэд эндэ ерэнэн зонинс халуунаар амаршалба. Буряад арадай дуунуудые Дулма Дугданова, республикын арадай артистка Дарима Дугданова гэгшэд Сагаан һарада бэлэглээ.

Забһарлалай үедэ сохор хатар дэлгэржэ, эндэ Улаан-Удын соёлой болон искусствын училищиин фольклорно бүлэг (хүтэлбэрилэгшэнь — республикын соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Валентина Дамбуева), «Тоонто» ансамбль (Цыпилма Батурова) гол үүргэ бэелүүлбэ.

Токиогой Олимпиадын мүнгэн медальда хүртэнэн, Европын чемпион Велингтон Баранников хитад тренернүүдтэй — Еан, Цицен гэгшэдтэй танилцуулба.

Хитад хүтэлбэрилэгшэд энэ һайндэрээр бултаниие урин дулаанаар амаршалаад, һайхан дуунуудаа эзэрюулбэ. Удаань һаэр ааалган эхижэ, соёлой институтта һурадаг Станислав Болхосоев хоёр дахин шалгарба.

Концертын хоёрдохи хубида бэлигтэй артист Владимир Цыренжаповэ басагантаяа хамта һонин фохусуудые, эди шэдиеэ харуулба. Хитад хүгжэмшэн Фун Зе 2 пьесэ гоёор наадаа, Оперно театрай бэлигтэй солуу дуушад Т. Танхаев, Д. Зандаповэ гэгшэд һайханаар дуулажа, дахин дуулуулба.

Б. Балдаковой «Урихан гараараа...» гэнэн романсые Тогмит Танхаев уянгатуулан дуулба. Дуушан Софья Дамбаевэ дуугаа эзэ удэшэ бэлэг барюба. «Тэйгэри» гэнэн студийн дуушад — республикын габьяата артист Андрей Чимитдоржиев, эдэр артистнуд, 1-дэхи интернат-школой дуунуудые, Тудна Зоригтуяа, Зориг Тогочеев гэгшэд һайхан хоолойгоорэ һайндэртэ хабаадагшадые баясуулба.

«Лотос» ансамблиин басагад хитад, солонгос, монгол хатарнуудые, уян зохидоор гүйсэдхэд, концертые шэмэглээ. Арадтаа мэдээжэ артистка Дарима Дугданова, Тогмит Танхаев, Владимир Гупзынов гэгшэдэй «Хэжэнгэмни» гэнэн дуугаа (авторнуудынь — А. Андреев, Г. Дашабылов) гоёор дуулахадань, хүнүүд халуунаар угтаа гэжэ тэмдэглэхээр.

Ооёдынгоо дуунуудые дууладаг Өркена, Саяан Жамбаловтан тэн һайнаар, халуун альга ташалгаар угтагдаа. «Сагаан һара», «Бадмахан сэсэг ягаараа» болон бусад дуунуудые үндэр хэмжээндэ гүйсэдхэбэ. Режиссёр Баяр Раднаев концертын программа зохёогоо. «Нүхэдэй дүхэригтэ» сугларнан зон хүхилдоо, баясаа, Сагаан һараар бэе бээ амаршалаа.

Б. ОРБОДОЕВА.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Һайндэрэй концертын үедэ: яхад басаган Людмила Ханты дуулана; хитад хүгжэмшэн Фун Зе бэлигээ харуулна; тува дуушан Орлан Монгуш.

С. БАЛДУЕВАН фото-зурагууд.

ИТАР-ТАСС һүүлэй мэдээсэл

ГҮРЭНЭЙ КОМИТЕТ БАЙГУУЛАГДАБА

МОСКВА. Палатануудай хамтын заседани дээрэ Дээдэ һурагуулиин талаар Россий Федерацийн гүрэнэй комитет байгуулха тухай Тогтоол Россий Верховно Совет абаа һэн. Эндэ һурагсалай талаар гүрэнэй политика бэелүүлхэ гээд федеральна шэнэ зургаанда даалгагдаа. Россий Федерацийн Эрдэм ухаанай, дээдэ һурагуулиин ба техническэ политикын министерствын болон Россий Федерацийн Эрдэм һураралай министерствын зохихо зургаануд шэнэ комитедтэ дамжуулагдаха болоо.

АРАДАЙ ДЕПУТАДУУДАЙ СЪЕЗД ТУХАЙ

МОСКВА. Мартын 4-нэй четвергэй үдэр Россий Федерацийн Верховно Совет Арадай депутадуудай эмхэдэ бэшэ съездые зарлаха тухай асуудал хараха үзэхэ ёнотой. Палатануудай хамтын заседани дээрэ депутадуд нимэ шинжэбэрийн түсэ дуугаа үгоо һэн.

ВЛАДИМИР ШУМЕЙКЫН ҺАНАМЖА

МОСКВА. «Россий Арадай депутадуудай VII съезд дээрэ Конституциндэ схэ хубилалта оруулагдажа, засагуудые амаарлаха талаар Россий Федерацийн Конституцийн нагэдэхи статьялгаар хараалагдаһан гол ёнодо эсэ табигдаһан байгаа. 1992 оной декабрьда орон дотороо бүхы засаг Арадай депутадуудай съезддэ дамжуулагдаа». — гэжэ «Останкино» телепрограммада интервью үгэхэдоо, тэрэ лаблаа һэн.

Түлоолэлтэтэ ба гүйсэдхэхы засагай зургаануд хоорондоо нягта холбоотойгоор худалхэ ёнотой гэжэ вице-премьер тоолоно. Россий Президентын хүнэй дурадхалнуудай үндэнэор Конституционно хэлсээн. Арадай депутадуудай эмхэсэтэ бэшэ съезд дээрэ баталагдаха зүйлэй ёнотой. Палатануудай хамтын заседани дээрэ Владимир Шумейко һанамжална. Хэрбээ энэ зорилгые түйлажа шадагүй бэ, гүйсэдхэхы засаг референдум үнгэргэхэ тухай асуудалнууд болохо.

Олонитын һанамжануудые, мүн Президентын нэрээр хүн зонёсо ороёон бэлэгүүдые шэнжэлжэ үзэхэдэ, адагынь гурбан нимэ асуудал референдумдэ табиха шухала гэжэ нэгэдэхи вице-премьер хэлээ һэн. Эдэмнай гэбэл, «засагай бүхы этигэмжэ түлоолэлгэнүүдые даажа абаһан Арадай депутадуудай съездые шараха, эмхидхэн байгуулгын суглаан дээрэ нэмэ Конституци баталан абаха шухала тухай, мүн газарые үмсын зоорн болгохо эрхэ тухай асуудалнууд болоно.

ТУРКМЕНИЙН БА УКРАИНЫН ПРАВИТЕЛЬСТВАНУУДАЙ ТҮЛООЛЭГШЭЭЛ ХООРЭЛДООН

АШГАБАТ хотодо Туркменийн ба Украиныи правительствануудай түлоолэгшэдэй хооралдосууд болоно үнгэроо һэн. Худалдаа наймаанай ба экономическа харилсаа холбоон, байгаалиин газаар хангаха тухай хэлсэнүүдые бэелүүлэх талаар протоколдо гар табигдаа. Бусад хэлсээнүүд, тобиолол хэлэбэл, агаарай ба улаасхоорондын автомобильна гам харилсаанай талаар харилсаа холбоон, тамужаный зургаануудай хоорэндэхи харилсаа тухай бусадшье хэлсээнүүд туйлагдаа.

РОССИЙН НЕМЕЦҮҮДЭЙ III СЪЕЗД

МОСКВА. Урданай СССР-эй немецүүдэй гурбадахи съезд болоно үнгэрбэ. Россида, мүн Дуулыданги бээ гүрэнүүдэй хамтаралай ба Балтийн далайн оршондохи зарим республикануудта ажаһуудаг 2 миллион арадуудые түлоолэн мянга шахуу делегадууд Россий немецүүдэй урда табигдаһан шухала асуудалнуудые эрбэлэн хэлсэбэ. Урданай СССР-эй немецүүдэй гүрэнүүд хоорондын соёлдэй түрүүлэгшэ Генрих Гроут съездын урда тээ журналистнуудтай мүлзахадаа энэ хүрэлдаанд немец арадай түлоолэгшэдэй ажабайдалда шухала удха шанартай байха юм гэжэ мэдүүлээ һэн. Урданай СССР-эй республикануудта ажаһуудаг зандаа байнан Россий немецүүдэй аша тусыы хангаха асуудал съездын гол анхаранда байна гэжэ тэрэ хэлэ. Тиигээд Ленинградын, Ставраполь сааг зандаанай уны байнан Поволжийн немецүүдэй автономите ойрын ерэгдүйдэ Россий хүтэлбэри [illegible]

УНШАГТЫ ТАНИЛСАГТЫ

2-дохи нюурта. Манай хоорэлдөөн. «Сэсэгүүд сасаатай бэшэл...». Долгуур: социальна хамгаалгын асуудалнууд. З. Бадмаев: «Дэрэйтолгэ дабагдаха гү?» Һайн хүн тухай хоорэон. Г. Бадмаев: «Жаргалаа эдлэн һуутыт». СНГ: тобшо һонинуд.

3-дохи нюурта. Соёлшэд — худоогэй ажалшадта. А. Трофимова: «Эбтэл сэтэйгэр ажаһуухэ». К. Будаев: «Хуули эбдэн, худалдаа үүсхээ». Ч. Гуруев: «Үнэн нэхэлгэ» — рассказ. Уншаа, дуулаа һэн гүт? ИТАР — ТАСС: түби долгэй мүнөодэр.

4-дохи нюурта. Монгол угсаата арадуудай оюун бэлигтэй дэжэйгээ. «Белигүүн сэдэ хиэарта хүрэһэн Оногоор оргоолэгшэн» аша туһа үзүүлэн судар оршобо. «Доржо-Жодбын тайлбарн». Спорт.

«СЭСЭГУУД САСААТАЙ БЭШЭЛ...»

ТАНИЛСАГТЫ: Юрий Петрович Гусев—түбэй геолого-геофизическэ экспедициин ахамад геолог.

Худхалза хуймаата үеын хэды эзэрхэошье һаань, «хари, юунэйшье болоожо байһыень ойлгохын аргагүй «намһаа—саагуур, нараныһаа—наагуур» гээд һуудаггүй, политическэ, экономическа, социальна байдал тухай оорын хараа һанамжатай юм.

Тиимэһээл Ю. П. Гусевта түрүүшын асуудал—политика тухай һэн.

КОРР.: Бүхэроссин референдум тухай танай һанамжа?

ХАРЮУ: Ойлгохоло, референдум тушаа гурбан ондоо һанамжа бүрилдэнхэй: 1. Ямаршье үрэ үгэхэгүй. 2. Хэрэгтэй. 3. Референдумэй болоошье һаань, хабаадахагүйб.

Би—референдумэй түлөөб. Юундэ? Конституциин шэнэ проектдэ арад зоной хандаса нэн түрүүн элирүүлэгдэхэ болоно. Хоёрдохёор, газар тухай асуудал. Совет засагай эхиндэ, бүри урдуурншье—крепостной эрхэ болюулха тухай үүсхэл гаргаһан түрүү үзэл бодолтой. Энэл асуудалые түбхын түрүүндэ табидаг бэлэй. Хүн түрөлтэнэй эхин һуудалые, бүрлаг богоолтонине эзэмдэлгын, феодальна хаһыешье абаад үзэбэл, газар гээшэмнай гол анхаралда байгаа. Гурбадахинь—засаг баригшадай нүлөө, тэдэнэй хубаарил референдумэй үедэ бүри элирүүлэгдэхэ һэн ха. Гүйсэдхэхэ, түлөөлхэ засагай түлөөлэгшэдэй бодото шюур харагдаха аабза.

Мүнөө томо хото городуудта референдум тухай хүн зоной һанамжа асуулган болоно. Манай республикада энэ талаар ниитын эдэбхи һулахан ха.

1991 оной мартын 17-до арадаймнай бодото һанамжа нэгэн байгаа; ССР Союзай, ажабайдалай совет социалис гурим саршамай түлөө хүн соо дуугаа үгөө бэлэй. Тэд политигуудай өнөөшние тооогүй, хараада ёнотоор абаагүй гэжэ мэдэнэбди.

Е. Гайдар тушаалһаа буулгагдаад байхадаа, һанамжаяа сэхэ мэдүүлээ; капиталис харилсаануудые хүн зоной дундэ тогтоохо, капиталис общество байгуулха ёнотойбди. Олон лэ политигуудналь нимэ хараа бодолоо сэхэ, нюдэ руу, яб байса хэлдэггүй, ондооховоор, тойруулад гэжэ дуугардаг заншалтай.

Эсэсэй эсэстэ референдумэй үедэ арадай гол һанамжа элирхэ ямар байгуулламжатай гүрэндэ—социализмда гү, али капитализмда ажаһууха гүбди, һунгамал зургааануд—Соведүүдэй засаг хэрэгтэй гү гэжэ...

КОРР.: Эндэһээ уламжлал, Президентын тушаал тухай юун гэжэ бодопот?

ХАРЮУ: Мүнөөнэй политын-политическэ, экономическа байдалые абаад үзэхэдэ, Президентын тушаал үлүү, хэрэггүй гэжэ һананаб. Минии һанамжаар, Хуулинуудые, тогтоолнуудые бэелүүлжэ шадаха гүйсэдхэхэ засагые нэн түрүүлэн шангадхаха хэрэгтэй. Правительство гээшэмнай байдалаа хэрэглэжэ, хинажа, шэглүүлжэ шадаха ёнотой. КПСС-эй үгы болоһоор хиналта гээшэ үгы болоо. Промышленность, хүдөө ажахы һалд унаба. Хуули буса ябадалнууд тоо томшогүй олошороо.

Ушар нимэһээ баталагдан абтаһан Хуулинуудаа правительствоһаа эхилээд, юрын ажалшан хүрэтэроо хүндэлхэ, бэелүүлхэ ёнотойбди. Харин манда ямар бэ? Засаг баригшад ойроо хүртэшэгүй, дураараа болодог, ямаршье Хуули тэдээндэ Хуули бэшэ мэтэ ха юм.

Конституци тушаа. Ажаллаха, гэр байра абаха, медицинскэ талаар хангаха, эрдэмтэй болохо—эдэ бүгэдэ эрхэнүүдые, социализмын туйлалтануудые хаһаха, үгы хэхэ—нимэ Конституциин түлөө би дуугаа үгэхэгүйб. Юрын ажалшан урдандаа һураха, байра түлөөһэгүйгөөр абаха эрхэтэй байгаа. Магад, страховой медицинэ гээшэнь үлүү һайн байжашье болоо, тэд хүн бүхэн түлөөһэ оруулха хубита мүнгэтэй гээшэ гү? Нимэ хэрэгүүдтэ гүрэн жолоогоо гарһаа алдаха ёнотой гэжэ һананаб.

Октябриин туйлалтанууд бидэнэртэ тон дүтэ, ажабайдалаймнай тон юрэнхы зүйл болонхой. Энээнһээ амархана ар арсахань бэрхэтэй, магад, арсаһанай огто хэрэгшьегүй гү?

КОРР.: Һоёргөө тэхэрихэ зам, бусалта үгы гээд баталагшэдта ямар харюу үгэхэ байнат?

ХАРЮУ: Тодорхой хаһада общество социализмда дахин бусаха аргатай. Тиимэ холо ябашоогүйбди, социализмда эрьелтын зам үшөө хаагдаагүй.

Би үмсын зоорине буруушаанагүйб. Гэбэшье энэмнай арад зондо харша бэшэ, хэм соогоо байха ёнотой. Баян долгэр, жаргалтай ажаһууха гэһэн эрмэлзэл—һайхан эрмэлзэл. Тэд нимээр ажаһуухые хүсэгшэдэй мүнөөдэр үйлэдбэриеэ орхижорхиһонинь гомдолтой, голхоролтой.

Хүдөө ажахын хохидолдо орохонинь иланганаа аюултай. Энэ һалбарида реформо саг дары, түргэн зуура бэелүүлхэ гэжэ дутташалган бүтэшэгүй. Колхоз, совхозуудые бултыень тараажа болохогүй. Гол продукци эндэһээл абтана ха юм. Фермернүүд арад зоноо хооллуулха, садхаажархиха гэхэдэ, эртэдэнэл хабди.

Газар эдлэжэ, ургаса ургуулжа байһан зондо газар үгтэхэ, удаань тэдэ үри хүүгэдтээ дамжуулха эрхэтэй байха ёнотой гэжэ би тооло-ноб. Городойхид саад, огородой участогуудта овощ, жэмэс ургуулаад, үлүү гараһыень худалдаг лэ. Харин газарые үмсын зөөридэ хуталдалгые би огто буруушаахa байнаб. Аралжаа наймаа үүдхэхэ гээгүй һаа, нимэ юумэ хэнэнэй хэрэггүй.

КОРР.: Танда, геологуудта газар тухан асуудалай хэды шухаг байнашинь ойлгосотой ааб даа.

ХАРЮУ: Хэрбээ урдандаа Министрүүдэй Советдээр дамжан, ямар лэгэ аймаг бэдэрэлгэ хэхэ зүбшөөл абадаг һаа, мүнөө фермер бүхэнние шахуу аргадаха саг болохонь ха. «Өөрымни газар, оруулхагүйб» гээ һаань, яалтайб?

Харинн гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдтэ газар худалдаха бэшэ, харин 50 жэлнээ дээшэ бэшээр арендэдэ үгөбэл, өгөөл таруу арга гэжэ һананаль. Бүхы дээрэнь абаад үзэхэдэ, хүдөө ажахын продукци гаргадаг зондо туһаламжа, хүнгэлэлтэнүүд үзүүлэгдэхэ ёнотой. 50—100 процент бэшэ, 5—6 процент нэмэлтэ тэхэрюулхэ—нимэ гурим эгээл таруу гэжэ манай мэргэжэлтэд тоолоно.

Үгыл һаа, нютагай хэмжээнһээ амараа нэгэ ашагта малтамалай уурхай шэнжэлгэ хүрэтэр технологическа холбоон таһарха жэшээтэй болоно.

КОРР.: Урданай түсэблэлгэ гэжэ үгы, энэ баримта үйлэдбэридэ ямараар нүлөөлнэ гээшэб?

ХАРЮУ: Анхандаа бүри табан жэлэй, жэлэй хараатай түсэбүүд табигдадаг һэн. Харин мүнөө банкнаа пэгэл һарын хүдэлмэрнин мүнгэн һомологдодог болонхой. Ушар нимэнээ геологическа хүдэлмэрние, техническэ зэбсэгжүүлгын, эрдэмэй туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгын асуудалнуудые бүхы дээрэнь урилдан хараалжа, шидхэхын аргагүй болоо.

Юрэнхыдөө урьһаламжын мүнгөөр лэ хүдэлнэбди. Юуб гэбэл, һарын туршада ажаллаһанаймнай удаа һомололго мүнгэмнай хойнотожо ерэнэ бшуу. Удаадахи һарада хэды зэргын мүнгэнэй үгтэхые мэдэгүй аад, ямар нэгэн зохёохы ёноной зорилго бэелүүлхэ тухай яажа бодомжолхобибди?

Эрдэм үйлэдбэри хоёрой холбоон таһалдаа. Үйлэдбэрилэгшэд ямар нэгэн институдтай хамтын шэнжэлгэнүүдһээ арсаха баатай болоно. Мүнгэн үгы ха юм.

Залуу мэргэжэлтэд геологиһоо олоорсо гаража ябана, олзын хэрэг руу шармайн ороно.

КОРР.: Нимэ байдал хэзээ нэгэтэ зөһарха гээшэ гү?

ХАРЮУ: Байн-байн Россин правительство энэ һалбариин бодото үүргые ёнотоор сэгнэхэ аабза гэжэ найдахаһаа ондоо юумэн үгыл даа. Салин хүлһэмнай мүнөө тон бага. Горнягууд буһалгаалаад, мүнгэеэ дээшэлүүлнэ гэнэбди. Үнэхоороошье, ажалынь атаархамаар бэшэ ааб даа. Тэд манай ажал хүнгэн гү? Хабсагайһаа халиха, уһа голдо, намаг налхида шэнгэхэ, барихаһаа эхилээд, гэнтын аюул усал болодоггүй, боргооһо, батаганаан, могой, арьяатанһаа геологууд гэмтэнэгүй гү? Иэн түрүүн романтика бэшэ—хара ажал, хара хүлһэн ха юм.

Харгы замдамнай сэсэгүүд сасаатай бэшэ. Харин мэргэжэлтэ геологинин, мэргэжэлтэ кадрнуудай алдагдаа һаа, гүрэн түрэ хэды зэргын хохидолдо орохоб гээд ямаршье хүндэ ойлгосотой ёнотой.

Г. ДАШЕЕВА
хөөрэлдөө хэбэ.

МАНАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

ССР Союзай һандаран һалаһанай удаа минеральнотүүхэй эдэй хэбтэшэнүүдэй диилэнхинь ондоо гүрэнүүдтэ үлэшэбэ ха юм. Мүнөө Россида марганец, хром, титан, туулган, бусадшье олон ашагта малтамалай дуталдажа байһаниинь элэер мэдэрегдэнэ.

Эдэ бүгэдэнһөө уламжалан, геолого-бэдэрэлгын хүдэлмэрние бүри шангадхаха хэрэгтэй байгаа. Тэд тад һөөргэ юумэн лэ үзэгдэнөөр даа. Урданайхитай сасуулшагүй багаар мүнгэн һомологдоно. Энэ хадаа алдуутайшье, аюултайшье политика мүн гээд сэхэ хэлэхэ байнаб. Харин ямар арга зам бүтэмжэтэй һэн бэ? Геологуудай бюджедһээ мүнгэ хэрэглэхэдэнь, ашагта малтамал ашаглахаяа лицензи-зүбшөөл абагшад энэ гаргашьень бюджедтэ тэхэрюулхэ—нимэ гурим эгээл таруу гэжэ манай мэргэжэлтэд тоолоно.

КОРР.: Үмсэлэлгэ тухай юун гэжэ һананат?

ХАРЮУ: Мүнөөнэй үмсэлэлгэ хүн зоной вэучериуудаа хэрэглэлгэдэ харгы нээжэ үгэнэгүй. Диилэнхи олон ушарта аралжаа наймаанай дэлгэрэлгэдэ таатай байдал тогтоно. Һаа нэгэ предприятиин акционериэ бүлгэм болоходонь, хахад шахуу акциниень ганса хүн худалдажа абаа.

Энэ предприятие барилсаһан, хүгжөөһэн хүнүүдтэ юуншье хүртөогүй шахуу. Манай һалбарие абаад үзэбэл, жэшээлхэдэ, Озернын хэбтэшые бэдэрһэн, элирүүлһэн геологуудта ГОК-гой нэгэшье акци үгтөогүй, һаа ерэһэн барилгашадай гарта эдэ акциннууд хуу оробо ха юм.

КОРР.: Тапай һалбари бүхыдоо мүнөө тон шахардуу байдалда гэжэ эли ааб даа...

ХАРЮУ: Үнэниинь хэлэбэл, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэшье геологи гээшэмнай нимэ хаясаанай байгаагүй юм. Дайнай үедэ геолого-бэдэрэлгын хүдэлмэрние зогсоохо бэшэ, харин үргэдхэхэ арга боломжо гүрэн олодог байгаа. Иланганаа молибден, вольфрам, ураан, алта бэдэрэн олохо талаар хүдэлмэрнин хэмжээн эрид дээшэлүүлэгдэһэн юм.

Одоо бүгэдэнһөө уламжалан, геолого-бэдэрэлгын хүдэлмэрние бүри шангадхаха хэрэгтэй байгаа. Тэд тад һөөргэ юумэн лэ үзэгдэнөөр даа. Урданайхитай сасуулшагүй багаар мүнгэн һомологдоно. Энэ хадаа алдуутайшье, аюултайшье политика мүн гээд сэхэ хэлэхэ байнаб. Харин ямар арга зам бүтэмжэтэй һэн бэ? Геологуудай бюджедһээ мүнгэ хэрэглэхэдэнь, ашагта малтамал ашаглахаяа лицензи-зүбшөөл абагшад энэ гаргашьень бюджедтэ тэхэрюулхэ—нимэ гурим эгээл таруу гэжэ манай мэргэжэлтэд тоолоно.

Үгыл һаа, нютагай хэмжээнһээ амараа нэгэ ашагта малтамалай уурхай шэнжэлгэ хүрэтэр технологическа холбоон таһарха жэшээтэй болоно.

КОРР.: Урданай түсэблэлгэ гэжэ үгы, энэ баримта үйлэдбэридэ ямараар нүлөөлнэ гээшэб?

ХАРЮУ: Анхандаа бүри табан жэлэй, жэлэй хараатай түсэбүүд табигдадаг һэн. Харин мүнөө банкнаа пэгэл һарын хүдэлмэрнин мүнгэн һомологдодог болонхой. Ушар нимэнээ геологическа хүдэлмэрние, техническэ зэбсэгжүүлгын, эрдэмэй туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгын асуудалнуудые бүхы дээрэнь урилдан хараалжа, шидхэхын аргагүй болоо.

Юрэнхыдөө урьһаламжын мүнгөөр лэ хүдэлнэбди. Юуб гэбэл, һарын туршада ажаллаһанаймнай удаа һомололго мүнгэмнай хойнотожо ерэнэ бшуу. Удаадахи һарада хэды зэргын мүнгэнэй үгтэхые мэдэгүй аад, ямар нэгэн зохёохы ёноной зорилго бэелүүлхэ тухай яажа бодомжолхобибди?

Эрдэм үйлэдбэри хоёрой холбоон таһалдаа. Үйлэдбэрилэгшэд ямар нэгэн институдтай хамтын шэнжэлгэнүүдһээ арсаха баатай болоно. Мүнгэн үгы ха юм.

Залуу мэргэжэлтэд геологиһоо олоорсо гаража ябана, олзын хэрэг руу шармайн ороно.

КОРР.: Нимэ байдал хэзээ нэгэтэ зөһарха гээшэ гү?

ХАРЮУ: Байн-байн Россин правительство энэ һалбариин бодото үүргые ёнотоор сэгнэхэ аабза гэжэ найдахаһаа ондоо юумэн үгыл даа. Салин хүлһэмнай мүнөө тон бага. Горнягууд буһалгаалаад, мүнгэеэ дээшэлүүлнэ гэнэбди. Үнэхоороошье, ажалынь атаархамаар бэшэ ааб даа. Тэд манай ажал хүнгэн гү? Хабсагайһаа халиха, уһа голдо, намаг налхида шэнгэхэ, барихаһаа эхилээд, гэнтын аюул усал болодоггүй, боргооһо, батаганаан, могой, арьяатанһаа геологууд гэмтэнэгүй гү? Иэн түрүүн романтика бэшэ—хара ажал, хара хүлһэн ха юм.

Харгы замдамнай сэсэгүүд сасаатай бэшэ. Харин мэргэжэлтэ геологинин, мэргэжэлтэ кадрнуудай алдагдаа һаа, гүрэн түрэ хэды зэргын хохидолдо орохоб гээд ямаршье хүндэ ойлгосотой ёнотой.

Г. ДАШЕЕВА
хөөрэлдөө хэбэ.

Дэлгүүр: социальна хамгаалгын асуудалнуудта

ДОРОЙТОЛГО ДАБАГДАХА БҮТЭЙ ЗАЙН АЙМАГАЙ ТҮҮДЭЙ КОНКУРС

Мүнөө арад зоной ажабайдалда хүшэр хүндэ байдалай тохёолдожо, экономикын доройтолгодо ороод байхада олонхи хүнүүд урдынхидаал адли гүрэн лэ туһалха, мүнгэ соорн ехээр үгэхэ ёнотой гэжэ һанадаг сандаа. Ондоогоор хэлэбэл, хүн зоной һанал бодол, ухаан сэдьхэл дэлгүүрэй харилсаанда үшөө дадаагүй байна бшуу.

Тэрээн дээрэһээ үлдэжэ, хоойодожо, үгыржэ хосорхомнай нэгэнэ гү гэжэ мэгдэхэ, ухаа мэдээ алдаха ушаршье үзэгдэнэ ха юм.

Хэнэйшье мэдэһээр, гүрэн түрэ арад зоноо, иланганаа тулюур туйшан байдалтай зоноо хэзээшье орхихо, хаяхагүй ааб даа. Иэн түрүүн арадай депутадуудай нютагуудай Соведүүд, засагай захиргаанууд хүн зоноо социально-экономическа талаар хамгаалха ёнотой болоно.

Тэрээгэн Хорин аймагай арадай депутадуудай сесси дээрэ энэ асуудал дэлгэрэнгыгээр зүбшэгдэн хэлсэгдээ. Хайшан гэжэ, ямар аргаар арадай ажахын бүхы һалбаринуудта тохёолдоһон хүндэ байдалые дабахаб, экономическа шэнэ хубилалтанууд аймаг соо хэр бэелүүлэгдэнэб, яагаа һаа, хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэб гэхэ мэтэ асуудалнуудта онсо анхарал хандуулагдаа. Мүн юумэнэй үнэ сэн тухайшье хөөрэлдөөн болоо.

Үнгэрэгшэ 1992 ондо аймаг соо социально-экономическа байдалай ямар байһан тухай, 1993 оной бюджет тухай аймагай захиргаанай гулваагай орлогшо В. Я. Кузьмин депутадуудай урда элидхэл хэбэ. Тэрэшэлэн арадай депутадуудай районно Советэй хэһэн ажал тухай депутат Н. Ц. Дамдинцыренов тоосоо. Аймагай захиргаанай гулваагай орлогшо Н. Ц. Осорова сесси дээрэ үгэ хэлхэдээ, һунгагшадай депутадуудта хэһэн захилнуудай хэр зэргэ дүүргэгдэһэн тухай мэдээсээ. Депутат Л. Л. Брылёв оорынгоо элидхэл соо үмсэлгын чегүүдые муниципальна зоорн үмсэлэлгэдэ хайшан гэжэ зүбөөр хэрэглэхэ тухай асуудал дээрэ тогтожо, һанамжануудаараа депутадуудтай хубаалдаа.

Аймагай захиргаанай гулваагай орлогшо В. Я. Кузьмин элидхэл соогоо гол түлэб мүнөөдэрэй социальна болон экономическа байдал тухай тогтоходоо, тохёолдоһон доройтолго тушаа олон тоото жэшээ, баримтануудые дурдаа.

Жэшээнь, промышленна продукци үйлэдбэрилгын хэмжээн үнгэрһөн жэлдэ 13 процентээр доошолоо. Хүдөө ажахыда адууһа малай болон шубуунай мяха абалга 9 процентээр бага болоо. Һү һаалн—19, үндэгэн—32, ноохон—16 процентээр доошолоһон байна. Аймагай бүхы ажахынуудта хамтын малай тоо толгой үсөөн болоо. Эдэ хоолой зүйлнүүдые гүрэндэ худалдалга урда жэлэйхитэй сасуулхада баһал ехээр хороһон, доошолһон байна.

Недондо аймаг соо тохёолдоһон уһа үерэй хойшолонгууд хүдөө ажахын сандалые бүришье ехээр дорoитуулжа, горитой наад тойсо, гарса гай ушаруулаа гэжэ хэлэгдэ.

Арадай ажахын, нэн түрүүн хэрэглэдэг эд бараа үйлэдбэрилдэг һалбаринуудай продукцинн үнэ сэн эрид дээшэлжэ, хүн зоной һуудал байдал гансата муудаа гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Барилгын хэрэгсэлнүүдэй, шэнгэн түлишын, тоһодолгын зүйлнүүдэй, электрын эльшэ хүсэнэй үнэ сэнгүүдэй аргагүй ехээр дээшэлһэнһээ уламжалан, хүдөө ажахын капитальна барилгын эмхинүүдэй байдалда хүндэ хүшэр саг ерэнхэн.

Гансашье эдеэ хоолой бэшэ, мүн хүн зоной үргэн хэрэглэлгын эд бараа үйлэдбэрилгэ нёдондо жэлэйхинһээ нилээд ехээр доошолоо. Аймагай зарим предприятинууд, ажалша коллективүүд, хамһабаринн ажахынууд хаагдаха, тараагдаха туйлдаа хүрэнэн байна.

Хэды тингэбэшье аймаг соо шэнэ экономическа харилсаан, хубилган шэнэдхэлгэ (реформо) бага-багааршье һаа, ажаоайдалда нэбтэрэн орожол байһанние жэшээ баримтанууд тэршэлнэ. Аймагай хүдөө нютагуудта таряашадай бэеэ даалан 46 ажахы эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнэй мэдэлдэ 2401 гектар газар үгтэнхэй. Бүхыдөө 21,7 миллион түхэриг мүнгэ зөөритэй нээмэл шэглэлтэй акционернэ 3 бүлгэм бүридэлдэ абтанхай. Үнгэрэгшэ жэлэй эхинһээ 14 объектнүүд үмсэлгдэжэ, тэдэнэй үнэ сэнгүүдэй 36,8 миллион түхэриг болоо. Мүнөөдэрэй байдалаар 7 кооператив, 39 бага муниципальна предприятии, 36 коммерческэ магазин хүдэлжэ байна.

Аймагай 6 совхоз ажахынгаа үйлэдбэрние шэнэ гуримаар эрхилжэ эхилэнхэй. Хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилдэг һалбаринуудта дэлгүүрэй харилсаануудай онол арганууд бага сагаар нэбтэрүүлэгдэжэ, ажалаи бүтээсэ эрид дээшэлүүлхэ, продукцинн ашарыень һайжаруулха талаар түрүүшын зүб шидхэбэринууд абтажа эхилэнхэй гэхэдэ, алдуугүй гэжэ нүхэр Кузьмин хэлэнэ. Хэгдэжэ байһан эдэ бодото хэрэгүүд, зүб шидхэбэринууд, шэнэ онол арганууд арадай ажахыда тохёолдоһон доройтолые, бэрхэтэй байдалые саашадаа бага-багааршье һаһин тээшэнь хубилгаха бэеэ гэһэн найдал түрүүлнэ.

Гараад байгша 1993 оной социально-экономическа хүгжэлтын харааг шэглэлнүүд аймаг соо 1991 оной байдалтай сасуулхада, хүгжэлтэнь дээшэ байхаар хараалагдана. Арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгэ—2,5 дахин дээшэлхэ, арадай түлбэритэйгөөр зоной эрилтэнүудые хангалга—3 дахин, үндэгэ худалдажа абалга—80 процентээр, промышленна продукци үйлэдбэрилгэ—дээшэлхэзэр хараалагдана.

Гэбэшье ажалшадай гол мүнгэн түлбэрние гашые харюулнагүй, олзотой зоние социально-эдийн засагай талаар һонин-һонин тоонуудые, хэмжээ ябуулмаа эзэхёогдоо.

Эзэлжэтэ сесси дээрэ Тадууд аймагай захиргаанай (Бузин А. М.), нютагай зайһануудые, предприятиин эмхи зургааануудые шэнэдые шагнажа, 19 барилгонууд тухай хүнгэн бэшэ оршоно. Аймагай ажахын бүхы һалбаринуудта экономическа харилсаанууд болон бэшэ регионуудтай боо байгуулжа, гүрэн «Алас-Дурна хизаар» матай зохилдуулаа, гэжэ шинджэгдэбэ.

Хүн зоние социально-эдийн засаг тухай хэлэлцэгдэнэ нетерануудай совещаниин галгын таһагта 199 квартала бага олзо сионернүүдые, инвестиционнуудтэй бүлэнүүдэ лаар хамгаалха талаар, талжа, аймагай бюджетэ табиха, тэрэнэй шинджэбэри сесси дээрэ.

Гүрэнэй зоори хэрэгсэлгые түргэдхэхэ бэелүүлэгдэжэ байна. Февраль һара дээрэй столой саана Советтэ хараглажа, хатарта уриг-той гэжэ сесси дээрэ гэжэ, «бүлын гэ» 1993 оной аймагай хадаа, хайшан гээд һомолхо тухай тэмэндэшэлхэ болоо. Арадай депутадуудай дээрэ халбага үгэһэн захилнуудые, олохо гү?» гэһэн нэб гэжэ депутат Н. Ц. Осорова, конкурсдо хабаадагсадые захаанууудай миллионер харюусаа гэдэрэ бэелүүлэгдэхэ, процентнь дүүргэгдэхэ. Харин ажалшадай хүнгэн бүтэхэ тээшэ шинджэ Харин 13 захиа дүүргэгдэ.

Ажалшадай захиа дэ нимэ муугаар дэ, гол шалтгаанние барилгада, гэр байр баатай байгаа. Мүнгэ зоори һомолхо тээшэлтэй болоһон нууд дүүргэгдэнгүй.

Эдэ бүгэдэнһөө хэ хэ гэхэдэ, бүхы байдалай тохёолдоо арадай ажахын түрүүн олоной хүн тээшэ хубилха бэеэ гэжэ элидхэлшэдэ нуудые шагнаад нэн.

Республикын хэрэг-70 мянган тонно т буулгаһан Росвин хизаар, облариеэ бусаахын туаһан нефтепродукт бүхэнэй түлөө 3396 эмжээнэй, тиимэлтэ хэ тухай захиралРеспубликын Министр-Советэй Түрүүлэхи орлогшо В. 1992 оной ноябриргаа нэн. Республ-эл, предприяти бозонние ургаануудай ажагхангажа продукциигаа түхэлээ. Юм гэгдэгэй байһан тор гүрэн мүн «Бурятнефтеэгдэлэй нөөсэлэлтэ мүнгэ урьһаар ушаршаа нэмэлтэй тухай захиралта байгаа.

Республикын прокурорлалтын дүнгүүһаар эльгэ нефтепродукт» нэрин барьһан мбанкнаа, Роснефурьһалһан нкнаа бүхыдөө ларто 2,5 түхэриг абахаоороһон оны 83 процент үлүүгэ түлэхэ юм гэ-Австралиин гэдэ.

Федерацийн Федерацийн 1992 оной нурьһаламжаа гаргаһан шинджэ, 1993 оор, 1,4 миллиард гэ дүүргэлтэй үнгэлэлтын урьһаһа табижа ан байна. Энэ нэхудалдаа гаргаһанай ямаршье үнхэлсээнүүдтэй тагүйгөөр урьһаар правительствоо нгэнэй түлөөрилдэ түхэриг үлдэнэ.

Тиимэһээ Федерацийн Президентийн байна оной сентябриин шада оро

ДУШАНБЕ. «Түлөөнэй заһа болоо дэй үнэ сэн гүрэһарлал хэ гуримшуулха» тужикистанай дотор нимэ нэмэлдэг промышленностьдэгэнгүй. Тиимэдукциие Зарлигые өөрөө уялганууд, энэ захиралта гаргаад, жэ-ган тонн Республикын Мин-хлопогой прокурор Хуубайна. Энэ захиралые Таджикистанай Совет дэлгэлэг нэгдэлэг таша туһада 1993 публика оной 13-да гаргаһан хлопок урид абаһан харааталь. Тиигэжэ Республикын прокурор хэрэгтэй хубилгаба ха юм. худалдаж тагадаг албанай лохо. Федерацийн Бурятын банкын мэр-

Үнгэрэгшэ хамта үндэһэн хү-300 мянган эгэдэл» гэжэ нинлинууд Зургаанай ажал байна гаргаһан хуулита байһалоно. Тиигэ Энэ худэлөөн СНГ-гэй ёоор хадаа бүхэлгын ехээн сэдьхэлэлхлопогой хэхэ, хүнэй эрхые жэгэзэ ба хэн. эрхэтэйгэй нэгэдэл

АЛМАТЫ. эконом-ическа эрхэжэлэй дулдыданги байдал тогтоохо ажаһуулгаа оригиналь. Эдэ тоо 300 юань Россин Федебайна. Республикын Республикын шахуу хуудтай (Үндэһэн һэн, й) ба хуулинуудондо хуулан, нинджэгдэшадахал гаргаа. Харин «Нэлихын нь олзо оруулхын рождениин Федерацийн, легшэ һабулгүүлигээр эдэлдэнэ. а наймаа үүсхээ ба тодоруулба.

СНГ: тобшо һонин

ГАЗАР АРЕНДЭДЭ АБАНА

БИРОБИДЖАН. Еврейн автономито областийн овощой плантацинуудые Хитадай мэргэжэлтэ огородшод арендэдэ абана. Волочаевска совхозой 70 гектар поли дээрэ хитадууд мянга гаран тонно помидор, үгэрсэ, капуста, перец болон бахча ургамалнуудые ургуулхабди гэжэ найдуулна.

Областийн арбаад совхоз энэ жэлдэ Хитадай хилэ шадарай Хэйлунцзян провинцийн овощеводуудтай хэлсээ хэбэ. Областийн хүдөө ажахын управленийн тооложо тодорхойлһоной ёнсор Хитадай арендаторнууд арбаад мянган тонно продукци ургуулха байна. Энэнь областьдо овощой валова үйлэдбэрийн гурбаһай нэгэ хуби болохо байна.

КНР-ой таряашад овощой плантацинууд дээрэ ганса хүдэлхэ бэшэ, мүн эндэ соя ургуулжа туршаха юм. Амарай область энэ хэрэгтэ арбаад мянган гектар тарялангай газар тэдэнэртэ арендээр үгэхөөр бэлэн.

ЛЬВОВ. Украйнын газар ажал эрхилэлгэдэ тохёолдоһон байдалые Газарай нөөсэнүүдэй талаар гүрэнэй комитедэй мэргэжэлтэд национальна аюул гэжэ сэгнэнэ. Һүүлэй дунгүүдээр газарай хүрьһэнэй нуралга республика дотор тон ехэ хэмжээндэ хүрөө. Тиигэжэ 12 миллион гектарай Хара хүрьһэтэ газар элдэб шатын нуралгада нэрбэгдэһэн байна. Тиин энэ аюул жэл бүри гүнзэгырнэ. Жэл бүри 70—80 мянган гектар газар үһанай ба һалхинай нуралгада абтадаг болонхой.

Энээнһээ болоожо, хэдэн арбаад миллиард түхэриг мүнгэн байгаалние хамгаалха хэмжээнүүдтэ гаргашалгдана. Тала газарай һалхи шуурган олошороо. Газар хахалжа, ургамалнуудые тон ехээр таридаг болоһон дээрэһээ үрэжэлынь муудана ха юм. Газар ёнотой зэргүй хадаа нимэ байдалда ороихой.

Шударгы түргэн хэмжээнүүдэй абтаагүй һаань, үндэһэн баялиг болохо үрэжэлтэ газараа Украина алдахань гээшэ. Тиигээ һаа, хүн зоннинь туража үхэхэ туйлдаа хүрэхэ шуу.

МОСКВА, Россин зондо орооһо тарян хүсэд хүрэхөөр эльгэгдэхэ гээд «Росхлебпродукт» корпорацийн президент Леонид Чешинский тэмдэглэнэ.

1993 ондо Россин дотоодын хэрэглэмжые хаахын тула 16 миллион тоннэ ороо-ноо гаргаха хэрэгтэй байгаашье продукт хэмжээнэй гаргаануудай ажагхангажа продукциигаа түхэлээ. Юм гэгдэгэй байһан тор гүрэн мүн «Бурятнефтеэгдэлэй нөөсэлэлтэ мүнгэ урьһаар ушаршаа нэмэлтэй тухай захиралта байгаа.

Республикын прокурорлалтын дүнгүүһаар эльгэ нефтепродукт» нэрин барьһан мбанкнаа, Роснефурьһалһан нкнаа бүхыдөө ларто 2,5 түхэриг абахаоороһон оны 83 процент үлүүгэ түлэхэ юм гэ-Австралиин гэдэ.

Федерацийн Федерацийн 1992 оной нурьһаламжаа гаргаһан шинджэ, 1993 оор, 1,4 миллиард гэ дүүргэлтэй үнгэлэлтын урьһаһа табижа ан байна. Энэ нэхудалдаа гаргаһанай ямаршье үнхэлсээнүүдтэй тагүйгөөр урьһаар правительствоо нгэнэй түлөөрилдэ түхэриг үлдэнэ.

Тиимэһээ Федерацийн Президентийн байна оной сентябриин шада оро

ДУШАНБЕ. «Түлөөнэй заһа болоо дэй үнэ сэн гүрэһарлал хэ гуримшуулха» тужикистанай дотор нимэ нэмэлдэг промышленностьдэгэнгүй. Тиимэдукциие Зарлигые өөрөө уялганууд, энэ захиралта гаргаад, жэ-ган тонн Республикын Мин-хлопогой прокурор Хуубайна. Энэ захиралые Таджикистанай Совет дэлгэлэг нэгдэлэг таша туһада 1993 публика оной 13-да гаргаһан хлопок урид абаһан харааталь. Тиигэжэ Республикын прокурор хэрэгтэй хубилгаба ха юм. худалдаж тагадаг албанай лохо. Федерацийн Бурятын банкын мэр-

Үнгэрэгшэ хамта үндэһэн хү-300 мянган эгэдэл» гэжэ нинлинууд Зургаанай ажал байна гаргаһан хуулита байһалоно. Тиигэ Энэ худэлөөн СНГ-гэй ёоор хадаа бүхэлгын ехээн сэдьхэлэлхлопогой хэхэ, хүнэй эрхые жэгэзэ ба хэн. эрхэтэйгэй нэгэдэл

АЛМАТЫ. эконом-ическа эрхэжэлэй дулдыданги байдал тогтоохо ажаһуулгаа оригиналь. Эдэ тоо 300 юань Россин Федебайна. Республикын Республикын шахуу хуудтай (Үндэһэн һэн, й) ба хуулинуудондо хуулан, нинджэгдэшадахал гаргаа. Харин «Нэлихын нь олзо оруулхын рождениин Федерацийн, легшэ һабулгүүлигээр эдэлдэнэ. а наймаа үүсхээ ба тодоруулба.

ШЭНЭ БҮТЭЭЛНҮҮД

УЛААН-ҮДЭ. Урдань оборонын предприяти байһан аад, мүнөө акционериэ бүлгэм болоһон «Новая Брянсельмаш» предприятиин шэнэ бүтээлнүүд фермернүүдтэ, таряашадта заатагүй һайшаагдаха байха. Завод бишыхан хэмжээнэй түрүүшын трактор бүтээн гаргаба. Хитадай машина бүтээн гаргагшадтай хамта предприятиин конструкторнуудай зохёоһон энэ агрегат Забайкалийн хатуу шэнүүн эрхэ байдалда газарай ага хэмжээнэй участогууд дээрэ хэрэглэхэдэ тон зохид юм. Манай орондо бүтээн гаргагдадаг нимэ тракторнуудта орходоо шэнэ трактор бүтээсэ ехэтэй, түлишэ багаар гаргаладаг, ямаршье газарта хэрэглэхэдэ таарамжатай байна. 15 морной хүсэтэй тракторааР газар хахалжа, үбһэ сабшажа, хартаабха малтажа болоно. Хабарай хүдэлмэрнин урда тээ Забайкалида хүдөө ажахын техникын дуталдажа байһан орёо байдалые хараада абажа, предприятиин коллективь фермернүүдтэ ба тяраашадай ажахынуудай эзэдтэ түрүүшын 400 агрегат эльгээхэ гэжэ шиндэнхэй.

Тээмэндэ Уланхаан, Тазы, Жэргэ нютагуудаар ябахадаа, Орочон Берельтуевтай уулзажа, хани халуунаар хөөрэлдэхэ ушар гараа һэн.

— Нютагаймнай хуушанай заказникгай орондо Жэ

Соёлшөд—хүдөөгэй ажалшадта

...ЭБТЭЙ ЭЕТЭЙГЭЭР АЖАЊУУХА

...АРАЙН АЙМАГАЙ ТҮБТЭ ЭМХИДХЭГДЭЊЭН ГЭР ...НҮҮДЭЙ КОНКУРС ТУХАЙ)

...ҮЕДЭ Загарайн соёлой таһагай хүгшэд һонин-һонин ...ые, хэмжээ ябуулгүй болохой юм. Тээ... ...ургэлдэг һайхан ...рай конкурс олоной ...ухэ нэн. Үшөө ...курс тухай тон то... ...хоорахэ хүсэлтэй... ...хадаа бүлэнэрэй конкурсдо хабаадагшан ...зуургаан тэр бүлэн ...ража, вальс тон зо... ...атарба. ...ммие хүтэлбэрилэнэн ...ргшэд һонин-һонин ...ргэдэлэн һайхан

"БЭЛИГҮҮН СААДА ХИЗААРТА ХҮРЭҺЭН ОШОРООР ОГТОЛОГШЫН" АША ТУҺА ҮЭҮҮЛҺЭН СУДАР ОРШОБО

„Дорсо-Жоодбын" тайлбари

XVII

БАҺА ОНДОО НЭГЭ ГАЗАР ОРОНДО нэгэ балн сартаваахи* бии бэлэй. Тэрэ ганса үхинһоо бэшэ үрэгүй аад, үхиндоо маша хайратай һэн тула тэрэнээ эрхэ дураарнь үсхэһэн юм. Тэндэһээ хойно нэгэ сагта тэрэ үхинэй эсэгэ, эхэнь түрэл зүүдхэжэ, үхэбэй. Тэрэ улаан хуушан журамынь,—хүбүүнгүй хүнэй үхэбэл, тэрэнэй баһһан бүхы эд соориие хаанай санда хуряажа абадаг журамтай һэн тула журамшалан, тэрэ сартаваахин бүхы эдлэлые хаанай санда абаад, тэрэнэй үхиндэ үчүүхэн* тэды юумэ үгэлжэнинь мүн дуулаад, эдэ хоолой түлөө нэгэ гэрэй эзэндэ түлишэ түүжэ ябатараа нэгэ сударай хуудаһанай таһархайн һалхинда хиндэжэ ябаһанине абажа ерээд: «Ааа хөөрхы, энэ юртэмсын юумэнэй этигэлгүй, үнэн бусань энэ мэтэ бэлэй. Дээдэ номби хэмээн тахигдажа, хүндэлэгдэжэ байһан энэ ном, баян сартазаахин гансахан үхинби хэмээн эрхэ дураараа үлэһэн би—энэ бидэ хоёрто алли ядарһан юумэ энэ юртэмсэдэ үгы ха,—хэмээн сэдьхэд, уйлажа һуутарнь тэрэнэй дэргэдэ нэгэ тойн ерэжэ: «Үхин, ши юунэй тула гашуудабай?»—хэмээн асууба.

Тэрэ үхинэй али һанаһаа бүрин үгүүлхэдэнь, тойн ехэтэ нигүүлсэжэ, тэрэ номой таһархайһаа адис абаад, үзэбэ: «Энэ номынь «Бэлигүүн саада хизаарта хүрэһэн Ошороор огтологшо» гэжэ хүлгэн судараг хоёр шүлэг байна. Энэ сударые Илажа түгэс нүгшэйэн Бурхан гэгээнтэн номлоһон бэлэй. Эгүүнэй туһа эрдэмые Бурханһаа бэшэ хэншьэ үгүүлжэ, үлэ гүйсэмүй. Мүнөө шинии энэ болон хойто хоёрто (наһанда) эгүүнһээ үлэмжэ туһатай юумэ шамда нэгэхэнэшье үлэ олдохо. Эгүүнине идам болгон унша»,—гэжэ заажа үгөөд, баһа нигэжэ үгүүлбэ:

«Абарал дурбан эрдэшнин аша туһань юрын хүүдэй абаха, үгэхэтэй адли бэшэ тула һүзэг бэшэрэлээ хэшээ. Энэ номые тэрэ гэрэй эзэн, нүхэр сэлтэстэ* бү үүүлэ, бү хэлэ. Ондоо улаган дорожжолоо, бү гутара. Ондоо улаган шамда хэды баряжа, һайрхашье, шинии эсэгэ, эхэ мэтэ, сайһан бүхыгөө өгсөсөд*, саадын юртэмсэдэ ошохотой адлинь сохом юм. Тэндэ ошоһон хойноо таанарай хэнтиий дээрэ, хэнтиий доорэ болохые мүнөө намһаа мэдэжэ үлэ олохо хэрэг. Доордосые* дорожжолгошод нүгэл хурлахаһаа бэшэ олзогүй хэрэг. Тэдэндэ дорожжологдогшодой сэдьхэлынь эсэ хёмөрбөл, буян хуряахаһаа бэшэ гарзагүй хэрэг бшуу. Бурханай шабиг—бурсан* хубарагууд доторноо хэмнайшье болбол алибаа амитанда туһатай болохо юумэ үгүүлхэһээ бэшэ хоротой болохо юумэ үлэ үгүүлдэг юм»,—гээд ошобай.

Тэрэ үхининь тойной һургаһан сурталые сэдьхэлдээ агуулаад*, тэрэ номоо унша-һаар үни ошоһоной хойно оһолдожэ, тэрэ гэрэй эзэнэй гэргэйдэ үзэгдэбэй. Тэрэнэй эрэдээ хэлэхэдэнь, эрэнь тэрэ үхиндэ уурлажа: «Буруу заята, бугаар нүгэлтэ эмэ, ши эрлиг хэзээ номой тамдархайе асаржа, минии гэргэй ба хүүхэдтэ гай эдхэр болгохо гэһэниин лабтай мүнү!»—хэмээн заншахадань*, тэгүүнэй гэргэй: «Энэ нүгэлтэ эмэ биденэй малда үлзы буса болгохо гэһэн бэзэ!»—хэмээн хараахадань, тэрэ үхин: «Энэ гэрэй эзэн гэргэй хоёр минии номноо ба намһаа эды сэхэтэ һэжэглэбэ. Намда һуужа үлэ болоомуй», —гэжэ сэдьхэд, удэр, һүнии таһаралгүй тэрэ номоо унша-һаар, гуйраншалан ябатараа, нэгэ баян гэрэй эзэн тэрэ үхинине гэргэй болгон аба-һанһаа удалгүй үрэ хүбүүд, эд зөөри алиньшье дутамагүй тэгшэ жаргаг һуугаад, эсэстээ Эрлигэй орондо ошоходонь, Эрлиг Номуун хаан нин зарлиг болобо: «Эмэ, ши шажан номой долгэрһэн һайн орондо түрэһэн тула дээшээ ошохо буян хэды шинэ-эн үйлэдэбэй? Доошоо ошохо нүгэл юу хуряабай? Тэрэ бүгэдээ мэдүүлэ», — гэжэ зарлиг болобо.

«Би «Ошороор огтологшо» сударые идам болгон унша-һанһаа бэшэ буян, нүгэл алиньшье үгы»,—гэжэ үхинэй харюусахада, эрлигүүд бэшэг, толидоо үзөөд: «Ошороор огтологшын» хоёр шүлэг болгон унша-һанһаа, ямаршье амитанай нүгэл хилэнсэ арилха, тонилхо болобошье, энэ мэтые эсэ номлоһон байгаа. Энэ нүгэлтэ гүреөһэшын ерэһэнһээ хойно энэ мэтэ Солоһоние үзэбэл, эгүүндэ нэгэ һайн олзо бии байна»,—хэмээд, Эрлиг Номуун хаанай дэргэдэ тэгүүни абажа ошоод, тэрэ тамада болоһон ушарые бүринтэ хөлөхэдэнь, гүреөһэшэ хүмүүн Эрлиг Номуун хаанай зарлигай харюуе хүлеежэ үлэ шадан, үхэдхэжэ унабай.

Эрлигүүд бэшэг, толидоо үзөөд, нигэжэ үгүүлэрүүн: «Энэ хүмүүнэй «Ошороор огтологшо» сударта эльгэн арһа ба учүүхэн һур үргэжэ, муу заяанай зоболонгые үлэ үзэхын хотог гуйһанһаа бэшэ буян тэрээндэ үгы. Хилэнсэнь сохэ бии мэтэ болобошье, дансань баларжа, тодорхой бэшэ», — гэхэдэнь, Эрлиг хаан зарлиг болоруун: «Ошороор огтологшо» сударта эрдэни болоод, эд таварт, мал адагууса, шүдэнэй шигшэлүүр, шэхэнэй хэлхибшо хүрэтэр али байһанине харамгүй арюун сэдьхалаэр үргэхэдэнь, тэрэнэй буянай согсс захэ хизаргүй байха хэмээн номлоһоной тула эгүүнэй нүгэлэй данса балархань мүн. Ши баян хүмүүн болохо түрэжэ, буян үйлэдэ»,—хэмээн зарлиг болоһоной ёноор хүн болоҗо түрэбэ.

М. БАТОИН,
Н. БАДМАРИНЧИНОВ,
хуушан монголһоо орчуулба.

* эсэ, үлэ—хориһон үгэнүүд:
* сартаваахи — аяншадай ударидагша:
* үчүүхэн—багахан:
* сэлтэс—мэтэнүүд:
* огоорхо—архихо, хаяха;
* доордос — дорохинууд;
* бурсан—олон;
* агуулха—хадагалха, хуряан абаха;
* заншаха—сохихо;
* асарха—тэдхэхэ, хайрлаха;
* ойшоохо—анхарха, эүбшөөхэ;
* дэбил—дэгэл;
* шагтага—эшэгы гэрэй тооныи голһоо уяха оойор;

(Үргэлжэлэлнь хожом гараха).

ҮНДЭР НАҺАТАНАА БУ МАРТАЯЛ!

Нүүлэй мэдэзнэй ёноор Октябрьскарайондо дайнай, ажалай 23 минтан ветерануд, 1200 иньалид. Энэ ороноо хамгаалгыи дайнай жилнүүдтэ тыдэ худэлһэн 4 пянтэйнга дээнэ үүгэд, хүгшэд тосолгодоо. Районой эдэ пенсионернүүдэй социальна талаараа хэр эргэ хамгаалгадаг г туулаг хоорэжэ үгэхысиь тус райоиой ветерануудай соведэй түрүүлэгшэ Г. В. ВЛАСОВГА жилэй нерэ председатель Б. ЦЫРЕМПИЛОВ хандаһан байна.

Октябрьскин ажаар урган хүгжэһэн промышленность, худөө ажахы һалин һэндараа. Энэмнай гансахан Горбачевой ударидалта дэрэ муудажа, үгэлэн биденэрые гуйраншалха түйлда хүргэбэ бшуу. Нигэд байхадань пенсионернүүд, олон үхибүүдтэй гэр бүле, үбшэн зон, гансаараа үлэһэн үбгэд, хүгшэд яаха болоноб?

Хүндэ хүшэр сагай хүрэжэ ерэһэн үедэ ветерануудай эхин эмхи, соведүүд үбгэд, хүгшэдтөө туһалха, тэдхэмжэ үзүүлхын түлөө ороондоо, эрмэлэзнэбэдь. Эдэ асуудалнуудые шиндхэхын тула олон тоото хүтэлбэрилэгшэдтэ хандаха баатай болоноби.

Танай райондо б үгүүлгдэһэн ветерануудай эхин эмхи соведэй түүлэй худэ хэбшэн, эмхидхэлэн хэмжэжэ ябуулга тухай хөөрэжэ үгыт.

— Мүнөө районой промышленна предприятии, эмхи зургаануудта 41 эхин эмхи байгуулагдэнхай. Эдэнэр хоёр секци гэхэ гү, али бүлэг болоно. Хубаараад, пенсионернүүдтэ туһаламжа үзүүлжэ байдаг. Нэгэдэхидэнь эмхи зургаануудай пенсионернүүд оруулагдана. Эдэнэрэй соведэй хүтэлбэрилэгшөөр Н. И. Попов һунгагдаһан байна. Харин дайнай, ажалай ветерануудай бүлэгые А. С. Акинфеев хүтэлбэрилнэ. Дурсагдагша хоёр бүлэгэй хүтэлбэрилэгшэд пенсионернүүдэйнгээ ажабайдал, ажаһуудал һайжаруулха хэрэгтэ үдэр бүри ороолдожо ябадагынь байнаалал, ажалай ветерануудай соведэй түрүүлэгшэ Г. В. ВЛАСОВ жилэй нерэ председатель Б. ЦЫРЕМПИЛОВ хандаһан байна.

Республика дотор тоологдодог олон жасануудые нэгдхэжэ, нэгэ ээзэтэй болгоо haa, һайн лэ һэн гэһэн республикын ветерануудай соведэй председумэй һанамжые дэмжэхэ байнабди. Юуб гэхэдэ, эдэ бүхы эмхинүүд нэгэ хүтэлбэрилагшэтэй байбал, суглуулагдаһан мүнгэнэй зүбөөр, нарин нягтаар хубаарилагдаха бэлэй. Мүнөө зарим шадамар ветерануд гэхэ юм гү, эндэ тэндэ ороно ябаад, хэдэн тэрэһээ тэдхэмжэ абахые ороодоно бшуу. Эндэ жэшээ баримтануудые дурдаха, тоолохо болоо haa, олон байхал даа.

«Ветеран» гэһэн магазин ерынгөө нэрэдэ хүрэжэ, үбгэ нь һаһан болоҗон зонуудтаа хэр эргэ туһаламжа, тэдхэмжэ үзүүлнэ хаб.

— Энэ магазин урдандаа пенсионернүүдтэ щухар болоҗон зүйлнүүдые наймаалдаг бэлэй. Харин мүнөө болоходо бусад магазинуудта наймаалгадажа байдаг лэ эдэ хоол ногаад абаха болоноби бшуу. Энэ асуудал өөрын сагта шиндхэхэр болоо ха. Мэнай республикада ерэһэн Россий Федерацин Президент Б. Н. Ельцин эдэ бүгэдэтэй танилцаһанай удаа, пенсионернүүдэй сэжабайдал, ажаһуудалда анхаралаа хандуулха ёнотэйбди гэжэ найдуулаа haa даа. Тэрэнь мүнөөдэр хүрэтэр шиндхэгдэнэгүй.

Дээрэ хэлэгдэһэн эдэ бүхы дүнгэ дунда зүйлнүүдтэ республикын Министрнүүдэй Соведэй, Верховно Соведэй, Улаан-Удэ хотын захиргаанай хүтэлбэрилэгшэд һаналаа хандуулжа, үбгэ-наһан болоҗон эдэнэртээ анхаралха ёнотсор хандуулдаг болыт гэжэ үшөө дахин һануулая.

Спорт — Спорт

Редакцийн архивһаа. Спортын мастер Александра Будаева сагаалса дээрэ.

ЧЕБОКСАРЫН САГААЛСА ДЭЭРЭ

Нүр харбалгаар Россин түрүү һуурн эзэлхын түлөө үбэлэй мурысоон Чебоксара хотодо болобо. Эрэшүүлэй 20 командын 77, эхэнэрнүүдэй 17 командын 65 мэргэшүүл сагаалса дээрэ гаража, хёрхо мэргэнээ туршалсаһан байгаа. Тэдэнэр М-5 упражненеер (М-5Х2 болон М-4Х2) харбаһан блиха юм. Тобшолбол, тэдэ 18 ба 25 метрэй зайнуудаа хоёр дахин харбаба.

— Мурысоонэй дунгүүдэр эрэшүүлэй дундаһаа Шэтын областийн суглуулагдамал команда илажа, Россин Федерацийн чемпионой нэрэ солоҗо хүртөө. Спортын габьята мастер Мунхэ-Бадраа Дашицыренов түрүүтэй залуу мастернуд. тусхайлбал. Зугаалайн дунда һургуулийн һурагша Баяр Бадеков, Булат Бадмаслов гэгшэд тус командын бүридэлдэ ороҗон байгаа. Тэдэнэр бултадаа жэгдэ һайнаар харбаба. Улаахоорондын классай спортын мастер Валерий Лысенко, спортын мастернуд Маюр Ринчиндоржиев, Владимир Степанов гэгшэдһээ бүридэһэн манай республикын команда — хоёрдохи, Москвагай түлөөлөгшэд гурбадахи һуурнуудые эзэлһэн байна,—гэжэ СССР-эй габьята тренер М. Ю. Дабаев хоорэнэ.

Хубинин тоосоогоор спортын габьята мастер Мунхэ-Бадраа Дашицыренов илажа, Россин чемпион болобо. «Хаан Сарисаан-84» гэжэ улаахоорондын мурысоондэ нигшэ М-Б. Дашицыренов 70-тай болжо ябаашье haa, годлинуудаа нааданга хадагалха уды байнаһаа баталаа. Улаахоорондын классай спортын мастернуд Геннадий Митрофанов (Эрхүү), Евгений Провоторов (Уфа) удаадахи һуурнуудые эзэлөө. Манай харбагшад В. Лысенко, В. Степанов гэгшэд адли очко тудажа, 6-дахи, 7-дохи һуурнуудта гараба.

Эхэнэрнүүд соёлоо Россин Зобсэгтэ Хүсэнүүдэй команда онсо шалгарба. Улаахоорондын классай спортын мастер Светлана Жигжитова болон бусад мэргэшүүл энэ командын нэрэ хүндые хамгаалһан байгаа. Шэтын областийн түлөөлөгшэд—хоёрдохи, Тува Республикын мэргэшүүл—гурбадахи, Ярославска областийн һур харбагшад —дүрбэдэхи, Буряад ороной басагад табадахи һуурнуудта тараа. Сэхьень хэлэхэдэ, энэмнай хангалтагүйшэг үрэдүн ха юм даа.

Хубинин тоосоогоор абажа харахада, Тувагай бэрхэ харбагша улаахоорондын классай спортын мастер Елена Тутатчикова Россин чемпионка болобо. Ярославска областийн Рыбинск хотойсо ерэһэн Татьяна Цлинина—мүнгэн, Шэтын улаахоорондын классай спортын мастер Надежда Бадмацыренова бронзо медаляар шагнагдаа. Манай командаһаа спортын мастер Гэрэлма Эрдынеева наймадахи һуурнда гараһан байха юм.

Мурысоонэй дунгүүдэр март һарада Франциндэ үнгэргэгдэхэ дэлхэйн чемпионадта хабаадаха Россин Федерацийн суглуулагдамал команда бүридүүлэгдээ. Манай республикаһаа Валерий Лысенко командын бүридэлдэ кандидадаар оруулагдажа, нуралсал һорилго хэхээр үлөөгдэбэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

БУРЯТИЯ

мүнөөдэрэй номерто

«Ород гүрэн соогуур оодоргон...»— К. Харанутовагай фоторепортаж.

ИТАР—ТАСС: түби дэлхэй мүнөөдэр»— тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари.

Һанамжа. «Байдалай улам доройтохо бүри ехэар үмхэнэ гүбди?» — В. Бохиневай статья.

Газарай реформо: түрүүлшын ажахамууд. «Гүрэнэй ябуулгатай жэшэхээр бэшэ...» —С. Гуровай статья.

«Олэн хэрэг эрхилэгшэдтэ аятай байдал»—К. Тулуевай статья.

«Бүридхэл юу харуулнаб?»—С. Федоровой мэдээсэл.

«Хараалһанга бодотоор бэлүүлхын тула юун хэгдэхэ эргэтэйб?»— С. Цыдымыков, Б-М. Балданов, Н. Абаев болон Б. Данилова статья.

Сэнэтир-экран

«Оңтөнлөө» канал.

6.55—Шэнэ һонин. 7.35—Үглөөгэй гимнастика. 7.45—Үглөө. 10.05 — Ойрмэ нийдуулна. 10.20— Кидзиваддаа. 10.35— «Рекс лжет». 10-дахи серн. 11.35— Миниатюра. 11.50— «Горячев и другие». 5, 6-дахи серинүүд. 12.50 — Пресс-экспресс. 13.00— Шэнэ һонин. 13.20—«Могрэ у министра» — тэле-зүжэг. 14.35—«Своя земля» — үран һайхаһал фильм. 16.00—Шэнэ һонин. 16.25 — «Дело от вестника». 16.40— Адим Сундэй мүнгэ зоорь. 17.10—Блокнот. 17.15 — Мультфильмнүүд. 17.35— «Москва» журнал. 18.20— Хүүгэдэй ветерануд дунгай IV фестивальнь. 19.00—Шэнэ һонин. 19.25 —Гурвануд хоорондын «Оптимиго» телеканал дүрдөөнэ. 19.50— Фото-зураг. 20.00—«Рекс лжет». 10-дахи серн. 20.55—Тэмэ. 21.40 — «Антальн пойдсогты, багатуулгы». 22.00—Шэнэ һонин. 22.25 — «Приходите завтра...» —урданай фильмүүд. 00.15 — Пресс-экспресс. 00.30 — Хүгжэмтэ дамжуулга. 01.00 — Шэнэ һонин. 01.25—Л-клуб.

Буряадай ТВ.

17.35 — Мультфильмнүүдэй программа. 13.15 — Байгал. Экономикын «Пульс» видеоканал. 13.35 — Байгаалиие хамгаалха асуудалнуудта. Хиагта хотын байгаалиие хамгаалха гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ Н. Д. Батомункуевтай хөөрэлдөөн. 18.45 — Авиационно нэгдэлэй механическа завод. 19.15— Сэнгүүдые дөөшөлүүлжэ болоно. 19.25 — Бригадын Подряд ажалдаа ба гэрэтэ. 19.45 — Буряадаар сэлэбди. 19.50—Байгал. 20.10— «Субарга» — телефильм. 20.30 — Сэнэсхолнуудта.

«Россин» канал.

21.00 — Мэдээсэлнүүд. 21.25 — «Санта-Барбара». 133-дахи серн. 22.15—«Новый дивертисмент». 22.45—Миперет. 23.00—Гэмтэ ябадалнуудта тухай мэдээсэлнүүд. 23.10— Санкт-Петербургын салют. 23.55—Референдум. 00.10 — «Форум» булаг. 00.40— Россин Федерацийн Верховно Соведэй сессиг. 01.00— Мэдээсэлнүүд. 01.20—Одод хэлэнэ.

Редактор Ц. Б. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.
РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИЙ: ДАШЕЕВА Г. Х., ДОНДОГОЙ Ц. Ц., ЖИГЖИТОВ Б-М. Ж. (харюусалгата секретарь), НИМАЕВ П. Н. (редакторай орлогшо), ОЧИРОВ С. Д., РИНЧИНОВ С. Д. (редакторай орлогшо), ТОКТОХОЕВА В. Э.

Эмхидхэн байгуулагшад — Буряад Республикын Верховно Совет, Буряад Республикын Министрнүүдэй Совет, Бүгэдэ буряадуудай үндэһэн соёлой эблэл болон редакцийн ажалша коллектив.

Манай адрес:
670000, Улаан-Удэ, Калин даришвилийн үйлсэ, 23 «Буряад үнэн» газетын редакци.

Редакцийн телефонууд: редакторай—2-50-96, приемный — 2-54-54, редакторай орлогшоной — 2-62-08, 2-62-62, харюусалгата секретарийн—2-50-52, секретаркадэй—2-66-76, таһагууд: соведүүдэй худэлмэрийн ба нийтын эмхинүүдэй —2-34-05 (даагшань), 2-61-35, 2-56-23, социально-экономическэ—2-64-36, (даагшань), 2-63-86, 2-67-31, 2-61-35, соёлой эрдэмэй болон һургуулинуудай—2-60-21 (даагшань), 2-57-63; 2-67-81 олониитын худэлмэрийн ба мэдээсэлэй—2-54-93 (даагшань), 2-34-05, 2-69-58; ершуулгын—2-60-91; корректорнуудэй—2-33-61, хэблэлдэ бэлдэгшэдэй — —2-35-95. Манай корреспондентнүүд: Агинскда — 3-46-60; Закаменскда —30-61, Хоринскдо —2-31-67.
Буряад Республикын Министрнүүдэй Соведэй хэблэлэй телефонууд: директор—2-49-94, бухгалтери— —2-23-67, вахта—2-56-62

Газетэ хэблэлэй 2 хуудаһан. Хэмжээтэй Индекс 50301. Хэһэг 7500.
Хэблэлдэ тушаагдаһан саг: 21.00.

Буряад Республикын Хэблэлэй ба олонлог мэдээсэлэй министерствэдэ 69-дахи номер тоогоор бүрдхэлдэ абтанхай.
Газетэ республиканска типографидта хэблэгдээ. Директорэйнь телефон: 2-40-45